

Magdalena Bolek-Kochanowska

Przekonania a gotowość do agresji kobiet skazanych za popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy

STRESZCZENIE

W ciągu ostatnich 30 lat w Polsce znacznie wzrasta liczba podejrzanych i skazanych kobiet, w tym szczególnie oskarżonych o zaangażowanie w przestępczość agresywną. Procesowi temu towarzyszyły przemiany społeczno-kulturowe, a co za tym idzie również zmiany w stereotypach i przekonaniach Polaków, które prawdopodobnie oddziałują również na wzrost agresywności kobiet.

Celem rozprawy doktorskiej była analiza zależności pomiędzy przekonaniami kobiet popełniających przestępstwa z użyciem przemocy a ich gotowością do agresji. Wyodrębniła się trzy formy gotowości do agresji: emotogenno-impulsywną, nawykowo-poznawczą i osobowościowo-immanentną (Frączek, 2013). W pierwszej kolejności poszukiwano różnic pomiędzy kobietami osadzonymi za popełnienie przestępstw z użyciem przemocy a kobietami skazanymi za dokonanie przestępstw nienoszących jej znamion pod względem nasilenia każdej z form gotowości do agresji oraz nasilenia poszczególnych przekonań badanych dotyczących własnej osoby, świata, ludzi oraz czasookresów. Następnie określono czynniki ryzyka oraz mechanizmy kształtujące wysokie nasilenie poszczególnych form gotowości do agresji kobiet osadzonych za popełnienie przestępstw z użyciem przemocy.

W badaniu wzięło udział 173 kobiety przebywające w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, spośród nich wyłoniono dwie podgrupy. Podstawowa grupa badana (grupa A) liczyła 96 oskarżonych lub skazanych za popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy, natomiast w grupie porównawczej (grupa B) znalazło się 77 kobiet skazanych za popełnienie przestępstwa nienoszącego znamion przemocy. Badanie przeprowadzono metodą kwestionariuszową.

Przeprowadzone badanie wykazało, iż kobiety osadzone za popełnienie przestępstw z użyciem przemocy wykazują wyższe nasilenie emotogenno-impulsywnej, nawykowo-poznawczej i osobowościowo-immanentnej gotowości do agresji niż sprawczynie przestępstw nienoszących znamion przemocy. Spośród zmiennych poznawczych najsilniej związane z gotowością do agresji były terażniejsze i przyszłe orientacje temporalne, wymiar psychicznej męskości, roszczeniowości odwetowa i aktywna oraz samoocena.

Przeprowadzona analiza regresji wskazała, iż najważniejszymi predyktorami emotogenno-impulsywnej gotowości do agresji były młody wiek, wysoka terażniejsza hedonistyczna perspektywa postrzegania czasu oraz niska perspektywa przeszłościowo-pozytywna. Najważniejszymi predyktorami nawykowo-poznawczej gotowości do agresji okazały się być wymiar psychicznej męskości, doświadczanie przemocy w dzieciństwie oraz pozytywne wartościowanie czynników wpływających na stosowanie przemocy. Najważniejszymi predyktorami osobowościowo-immanentnej gotowości do agresji były doświadczanie przemocy w dzieciństwie, młody wiek oraz wymiar psychicznej męskości.

Oprócz analiz dotyczących czynników ryzyka wysokiego nasilenia gotowości do agresji w rozprawie zaprezentowano również szczegółowe modele strukturalne wyjaśniające częściowo zmienność każdej z form gotowości do agresji. Modele te uzyskały zadowalające wskaźniki dopasowania do danych empirycznych.

Uzyskane wyniki mogą znaleźć zastosowanie w obszarze oddziaływań profilaktycznych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych dedykowanych kobietom o wysokiej gotowości do agresji celem minimalizowania ryzyka podejmowania przez nie zachowań o charakterze przestępczym.

Słowa kluczowe: Gotowość do agresji, agresja, przemoc, przemoc stosowana przez kobiety, przekonania.

Beliefs and readiness for aggression among women convicted of committing a violent crime

SUMMARY

In the last 30 years in Poland, the number of female suspects and women convicted of engaging in aggressive crime has significantly increased. At the same time Poland faced a number of socio-cultural changes, which led to changes of stereotypes and beliefs in society and probably also affected the increase of women's aggressiveness.

The goal of this PhD Thesis was to analyze the relationship between the beliefs of women committing violent crimes and their readiness for aggression. Three patterns of readiness are distinguished: emotional-impulsive, habitual-cognitive and personality-immanent.

The research used a sample of 173 women, who were detained in a prison or custody; women were then divided into two groups. The basic study group, (group A), included 96 accused or convicted of a violent crime, while the comparative group, (group B), included 77 women convicted of committing a non-violent crime. The study was conducted by the questionnaire method.

Research examined the differences between imprisoned female offenders of violent crimes and women convicted of non-violent crimes in three patterns of readiness for interpersonal aggression and particular beliefs of the respondents concerning themselves, the world, people, and time frames. Furthermore, the dissertation determined risk factors and mechanisms shaping the high intensity of individual forms of readiness for aggression of women detained for committing crimes involving violence.

The research revealed that women detained for committing crimes with the use of violence show a higher intensity of emotional-impulsive, habitual-cognitive, and personality-immanent readiness for aggression than the female perpetrators of crimes that do not bear the marks of violence. Among the cognitive variables, the strongest associated with readiness for aggression were present and future temporal orientations, the dimension of psychological masculinity, revenge and active entitlement, and self-esteem. Conducted regression analysis indicated that the most important predictors of emotional-impulsive readiness for aggression were: youth age, the high present hedonistic and a low past-positive time perspectives. The most important predictors of habitual-cognitive readiness for aggression turned out to be the

dimension of psychological masculinity, experiencing violence in childhood, and positive valuation of factors influencing the use of violence. The most important predictors of personality-immanent readiness for aggression were: experiencing violence in childhood, youth age, and the dimension of psychological masculinity.

The dissertation also presents detailed path models explaining partially the variability of each form of readiness for aggression. These models have obtained satisfactory matching indicators for empirical data.

The obtained results may be applied in the area of prophylactic, rehabilitation, and therapeutic interactions dedicated to women with high level of readiness for aggression in order to minimize the risk of taking criminal behaviors.

Keywords: Readiness for aggression, aggression, violence, female violent offenders, beliefs.